

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibus Cœram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

19. Cap. De Bonis Matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

Quinta Conclusio. Quando filia sine parentis consensu etiam ante vigesimum quintum annum nupfit digno, si filia dotem marito promisit, pater tenetur & iure compellitur ad eiusdem solutionem. Panormit. in d. cap. 1. de desponsat. impuber. & in consil. 12. incip. Casus talis est. vol. 1. Decius in d. l. Nuptias. Ias. in d. Authent. sed si post. Campeg. & Couarr. ubi supra. Capella Toloss. decis. 289. & alij cōmuniter alibi: De his omnibus conclusionibus latius Couarr.

CAPVT XIX.

DE BONIS MATRIMONII.

DE hac materia lege S. Augustinum in lib. de Nuptijs & concupisc. cap. 11. & in lib. de bono coniugali, & lib. 9. super Genes. ad litteram c. 7. Magistrum cum DD. in 4. d. 31.

Quenam & quot sunt bona Matrimonij?

TRIA. Fides, Proles, & Sacramentum. In fide attenditur, ne coniunx cum alio aliaue sese commisceat. In prole, vt amanter suscepta religiosè educetur. In sacramento, vt consummatum coniugium, quo ad substantiam non dirimatur, tametsi coniuges, seu fornicationis causa, seu gratia religionis, thoro separari valeant.

Nota,

Nota, in dissolubilitatem, siue vinculum
dissolubile, vocari bonum sacramenti, con-
gationem procreandi prolem, & religio-
ducandi, bonum prolis appellari: & mutua
obligationem seruandi fidem, fidei bonum
nuncupari, scilicet vt nullus coniugum
admisceatur. Nunc circa hæc bona Matrimo-
nij, mouendæ sunt aliquæ difficultates.

*Prima difficultas. An secluso sine prole, actus
coniugalis sit licitus?*

ADVERTENDVM in primis, aliquæ
de causis concubitus coniugalem
contingere. Aut causa generandi, aut
tum reddendi, aut solius libidinis siue vo-
tatis explendæ gratia: aut ad vitandam for-
cationem in se, vel consorte; aut ob motum
aliudûe incommodum cauendum.

Prima Conclusio. Exercere actum coniu-
galem causa generandi prolem, aut reddendi
bitum, nullum est peccatum, sed quando
in gratia, cum alijs debitis circumstantijs,
actus meritorius: Probat, quia in tali
seruatur debitus finis, & bona fidei, & pre-
concurrunt, & præcepto Apostoli satis fit, vt
ri vir debitum reddat, & vxor viro: ergo ad
iustitiæ est reddere.

Secunda Conclusio. Accedere ad coniugium
generationis causa, cum voluptate, & de-
lectatione adhærente & placente, nisi nimis

excessus voluptatis procuretur, nullum est peccatum. Sot. in 4. d. 31. quæst. 1. artic. 3. Ioseph. Angles in 4. de Matrim. in quæst. de soluendo debito quæst. 5. difficult. 3. & alij alibi. Quia finis huius actus est rectus & honestus, & natura delectationem tali actui, propter necessitatem conseruandi speciem adiunxit, veluti sumptioni cibi & potus, ob necessitatem conseruandi indiuidui, ergo sicut cibum & potum cum delectatione capere, nulla est culpa, nisi nimius sit excessus, ita etiam coniugalem actum exercere cum delectatione, culpa carebit.

Tertia Conclusio. Concubitus habitus solo animo explendi voluptatem, & quærendi delectationem, cum coniuge, est peccatum veniale. Est s. Augustini expressè, de bono coniugali c. 6. & lib. 1. de nuptijs & concupiscentia cap. 4. & in Enchiridio, cap. 78. & DD. cit. & S. Thom. Richar. & aliorum in d. 31. Quia huiusmodi actus est inutilis, & otiosus, non re-latus in debitum finem.

Quarta Conclusio. Marito licitum est debitum petere ab vxore, causa vitandæ fornicationis in illa, & è contra, vxori licet à marito exigere, causa vitandi in illo. S. Augustin. de bono coniugali. cap. 7. & 10. Bedæ 1. Corinth. 7. Magistr. & S. Thom. & aliorum in d. 31. Quia huiusmodi redditio spectat ad fidem coniugij.

Quinta

Quinta Conclusio. Quando coniun-
sarium arbitratur ad vitandum fornicationem
in seipso, licitum est ei debitum exigere. Be-
ard. in d. 31. art. 3. q. 1. Durand. q. vlt. Cane-
summa verb. Matrimonium. cap. de vitia
trimonij. Syluest. in verb. debitum coniug.
Ioseph. Angles. 4. difficult. loc. cit. *Ratio.*
Matrimonium non solum est in officium
turæ, sed etiam in remedium concupiscentiæ
& si est actus charitatis exigere debitum
propter vitandam in alio fornicationem, magis
magis erit propter vitandam fornicationem
in semetipso, quia charitas incipit à seipso
cedit sententia S. Pauli 1. Corinth. 7. Pro
fornicationem vnusquisque propriam
habeat, & vnaquæque proprium virum.

Sexta Conclusio. Abusus actus Matrimo-
nis, est peccatum mortale, quoties est contra
naturalem ordinem, aut ex seminis effectum
prolis generatio impeditur, i. pars con-
man. 1. vbi Apostolus reprehendit fornicationem
gentilium, quæ cum proprijs viris mutua-
runt vsum in eum, qui est contra naturam
pars patet, quia finis principalis Matrimo-
niij est prolis generatio, impeditur.

Septima Conclusio. Amplexus, & oscula
quando honestè fiunt & amoris ergo
coniuges, si absit periculum pollutionis, non
sunt peccata: Alias peccatum committitur
mortale, si periculum pollutionis sit.

Octava Conclusio. Coniunx qui, vel quæ, cum coniuge eo animo actum habet, quod haberet, vel vellet habere illum, etiamsi non esset sibi coniunx, mortaliter peccat. Palud. in 4. d. 32. quæst. 3. S. Antonin. 3. part. tit. 1. cap. 20. §. 1. Nauarr. in Manuali cap. 16. num. 23.

SECUNDA DIFFICULTAS DE
Fide mutua coniugum reddendi sibi
inuicem debitum.

Quando obligentur, & quando excusentur?

VIDE Magistrum cum Doctoribus in 4. dist. 32.

Prima Conclusio. Vterque coniugum, est alteri de necessitate præcepti obligatus, ut debitum ei reddat, constat 1. Corinth. Vir vxori debitum reddat: Similiter & vxor viro: ratio redditur ab Apostolo, quia mulier potestatem sui corporis non habet, sed vir: Similiter & vir potestatem sui corporis non habet, sed mulier.

Secunda Conclusio. Vnus coniugum non reddendo alteri debitum, excusatur à mortali, vel quando remissè petitur, vel quando rogatus iuri suo cedit: Ratio, quia in debitis ciuilibus in his casibus, quis excusatur à solutione debiti.

Tertia Conclusio. Vnus coniugum non tenetur alteri reddere debitum, quando ex eo mortis, grauis infirmitatis, aut abortus periculum

M . . . culum

culum timetur, vt Doctores sentiunt. Hoc peccatum est secundū aliquos mortale, tempore menstrui petere debitū, & etiam reddere: quia proli generandæ grauissima iniuria.

Deinde etiam infertur, coniugem sanum non teneri, ad reddendum debitum leproso, quando periculum probabile est contagij, & infirmitatis.

Aduertendum in hac materia, quod tempus cum sit maioris verecundiæ, quam vir, non solum explicitè semper, sed etiam nutibus signis interpretatiuè quandoque debitum petitur, vt DD. tradunt.

Quarta Conclusio. Non licet in diebus solemnitatibus præcipuarum; vt Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, Ascensionis, & Veneris sanctæ debitū petere. can. Quotiescunque 33. quæst. 4. his verbis. Quotiescunque Natalis Domini, aut reliquæ festiuitates aduerint, est ab vxoribus abstinendum. Non parum tamen Sotus, plusquam veniale esse; prædictis festiuitatibus petere.

Quinta Conclusio. Reddere quocumque tempore debitum est licitum, patet, I. Corinth. 7. Vir potestatem sui corporis non habet, sed mulier: Sotus in d. 32. q. 1. art. vlt. Nauarrus Manuali cap. 17. num. 24. & alij alibi.

Sexta Conclusio. Tempus sumptionis Eucharistiæ ad 24. horas, & orationis ex confessione utriusque, secundum Pauli consilium, in peccato

pedit ex decentia, & honestate petitionem debiti. Conclusio satis nota est.

*TERTIA DIFFICULTAS DE
separatione Matrimonij &
diuortio.*

An iuncti Matrimonio separari possint?

NOTANDUM, aut hoc potest intelligi, quantum ad vinculum Matrimonij, aut quantum ad thorum, & cohabitationem. Deinde aut loquimur, de Matrimonio rato; aut consummato.

Prima Conclusio. Matrimonium ratum, necdum consummatum, dissoluitur etiam, quo ad vinculum, per ingressum & professionem religionis approbatæ, est de fide, cap. Ex publico. & alijs. de conuersione coniugatorum, & in d. cap. Ex publico, adferuntur de hac re exempla sanctorum Macharij, & Alexij, qui post Matrimonium ratum ingressi religionem sunt. Hæc autem dissolutio per ingressum religionis, fit potius auctoritate Dei quàm Ecclesiæ. Quos enim Deus coniunxit, homo nõ separet. 27. q. 2. Can. scripsit: Per professionem religionis, homo quasi moritur mundo. Hinc alter coniunx manens in seculo post professionem consortis, potest iterum contrahere, ex d. cap. Ex publico.

Secunda Conclusio. Matrimonium consummatum nullo modo est separabile, quo ad vinculum, nisi per mortem alterius coniugis, constat. Matth. 19. Quos Deus coniunxit homo non separet. 1. Corinth. 7. Præcipio non ego sed dominus vxorem à viro non discedere, quod si discesserit, manere innuptam, & inuicem, Mulier quæ sub viro est viuente viro, ligata est legi viri: Si autem mortuus fuerit eius, soluta est à lege, & ca. Ex literis, de diuortijs, de hac materia latius infra.

Tertia Conclusio. Certissimum & de fide est, quod Matrimonium consummatum potest separari, quoad thorum, patet. Matth. 19. Dominus permittit fornicationis causa virum à vxore discedere, & toto titulo de diuortijs communis est hæc DD. sententia in 4. d. 36.

Quarta Conclusio. Integrum est viro, vxorem dimittere fornicationis causa, quantum ad thorum, probatur auctoritate Saluatoris Matth. 19. & communi omnium Christianorum consensu. Quia frangenti fidem, fides frangitur eidem.

Quinta Conclusio. Vxor quoad thorum non potest adulterum dimittere, ei que debitum non reddere potest, probatur 32. quæst. 5. Can. Christiana, vbi dicitur, quod Christiana religio adulterium in vtroque sexu, pari ratione condemnat, & ibidem quæst. 7. can. Apostolus, 1. Corinth. 7. Vxor à viro. Idem patet auctoritate Apostoli.

foli, qui tribuit etiam viro, quod potestatem sui corporis non habeat, sed vxor. Iudicantur ergo in causa diuortij vir & vxor ad paria. Contrarium huius Conclusionis, sed malè, videtur docuisse Caietan. super Matt. 19. Qui hoc privilegium, tantum viris concessum autumat. Sed omnes DD. sunt in contrarium. Non tamen tam vel honestum, vel consuetum est, vxorem diuortium petere, quàm virum, vt Sotus in d. 39. quæst. 1. art. 4. rectè ait.

Sexta Conclusio. Etsi vir possit vxorem dimittere ob fornicationem, non tamen tenetur si pœnitentia ducta emendatur, & nō perseuerat in crimine. Quia verba Christi Matth. 19. non insinuant præceptum, sed consilium.

Septima Conclusio. Quando maritus, nullo modo potest euitare apud homines, suspicionem participationis in crimine, vxorem retinendo, tenetur eam relinquere: Quia tenetur euitare scandalum, ne iudicetur consentire in peccatum vxoris. Hæc conclusio ponitur à Magistro & DD. in d. 36. Eadem est ratio, quando dimissio iudicaretur necessaria ad correctionem, & emendationem vxoris, can. Si vir, de adult. & stup.

Octaua Conclusio. Cessante scandalo, & spe emendationis, vir non tenetur vxorem etiam perseuerantem in crimine relinquere, præsertim si dimissa deterior futura credatur. Quia cum cesset scandalū, vir suo iuri cedere potest.

Nota nomine fornicationis, hinc intelligitur etiam adulterium & coitus contra naturam, vt Panormit. in capit. Maritus, de adulterio. S. Thom. & Paludan. in d. 36. Syluest. in v. Diuortium, quæst. 7. & alij alibi attestantur.

Octaua Conclusio. In sequentibus casibus non potest vxorem adulteram dimittere.

Primus, Si vir quoque adulterium commiserit, cap. Intelleximus, & cap. fin. de adulterio. Quia propria delicta mutua compensationem tolluntur.

Secundus, Si vir vxorem prostituert, & sine Discretionem, de eo, qui cognouit conjugem sine uxoris suæ.

Tertius, Quando vxor bona fide existimauit primum maritum mortuum nupsit alteri, à primo dimitti non potest, 34. q. 2. can. cum vxor per bellicam.

Quartus, Quando aliquis fraudulenter, sine specie mariti illam cognouit, can. in lectura, 34. quæst. 2.

Quintus, Si vxor vi & violentia opprimatur, 32. q. 5. can. Ita ne. & can. Propositio. Quia non est culpa, pœna esse non debet.

Sextus, Si post commissum adulterium, viro adulterij conscius eam cognouit, 32. q. 5. can. Si quis vxorem.

Septimus additur. Quando repudiata fuerit vxor ante Baptismum, si ambo ad fidem conuertantur, licet fuerit à secundo viro ante Baptismum.

tisimum cognita, priori nihilominus erit reconcilianda, cap. Gaudemus, de diuortijs. De his vide Magistrum cum DD. in d. dist. 36. 4. libri.

Nona Conclusio. Quando vir cognoscit vxorem in adulterio deprehensam, potest eam priuata auctoritate è suo thoro repellere, ei-que debitum negare. Quia quando vxor viro fidem fregit, vir iuxta diuinam legem absolutus est, ab obligatione reddendi debitum. Sot. in d. dist. quæst. 1. artic. 3. Ioseph. Angles de Matrimonio in q. de diuortio ob adulterium, 3. difficult. & alij alibi. Idem est iudicium de vxore.

Decima Conclusio. Nemini licet, quantum ad cohabitationem sine iudicio Ecclesiæ, ab vxore adultera recedere: Quia nemo in propria causa potest esse iudex, & accusator. Idem statuitur in capit. Porro, de diuortijs. Hæc Conclusio intelligitur, nisi adulterium fit omnino publicum & notorium, tunc enim absque alio iudicio potest pelleri, cap. Significasti, de diuortijs.

Vndecima Conclusio. Facto ob fornicationem, aut adulterium diuortio, neutri coniugum licitum est, viuente altero ad secundas nuptias transire, siue aliam vxorem, aut virum ducere: Quare constans & Catholica veritas est, ob fornicationem alterius coniugis diuortium factum, non soluere Matrimonium quo ad

vinculum. Hæc veritas probatur testimonio adductis in 2. Conclus. & Matth. 19. Qui dimiserit uxorem nisi ob fornicationem, & aliam duxerit mœchatur. Vbi Christus duo præcepit. Primum, ne Christiani dimittant uxores dantes eis libellum repudij more Iudæorum. Secundum, ne illis repudiatis alias ducantur. nunc exceptiua particula (nisi) tantum refertur ad prius præceptum, & non secundum. Deinde probatur canonibus, cap. Ex literis diuortijs, 32. q. 7. can. placuit, & can. fidelis in Concil. Florent. his verbis. Quamuis causa fornicationis liceat thori separationem facere, non inde aliud Matrimonium contrahere fas est, cum Matrimonij vinculum legitime contractum perpetuum sit. Pro hac vide multas auctoritates Patrum, apud Sorum loc. cit. artic. 5. & Alphons. Castrenf. de hæres. verb. Nuptiæ, hæres. 5. Hinc confutatur error Erasmi in annotationibus in capit. 19. Matth. & in paraphrasi 1. Corint. 7. affirmantis potestatem adulterium vxoris, Matrimonij quo ad vinculum dissolui, ita vt liceat coniugi vtrique ad secundas nuptias transire. Erasmi error damnatus est, ab vniuersitate Parisien. Erasmo ad hæsit Caietan. in d. cap. Matthæi, sed malè.

Duodecima Conclusio. Præter fornicationem carnalẽ, sunt alia peccata, propter quæ potest fieri separatio quo ad thorum, sunt autẽ hæc fornicatio spiritualis, vt hæresis, & Apostasia

aut idololatria, capit. Quæsiuit, de diuortijs
Inimicitia capitales: aut si alter alterius vitæ
insidietur nimis, dura & sæua tractatio alteri-
us coniugis, capit. literas de restitutione spo-
liatorum; aut etiamsi alter coniugum, alium
inducat ad peccatum mortale aliud, & non
potest ab inducendo retrahi; iuxta Palud. in
4. d. 39. quæst. 1. Panormit. Anthonium à Bu-
trio & alios in d. cap. Quæsiuit, Nauarr. in Ma-
nuali confessor. cap. 22. num. 22. Ponitur autē
in Euangelio, sola causâ fornicationis, quia
hæc dat causam perpetuæ separationis, quan-
tum ad thorum, etiam post pœnitentiam alte-
rius. Reliqua verò peccata, quàm diu durant,
sunt impedimenta.

Decimatertia Conclusio. Cessante scandalo vir
potest, quamuis non teneatur, sibi reconcilia-
re vxorem adulteram. Patet ex B. Paulo dicē-
te, maneat in nupta, aut suo viro reconcilietur. *1. Cor. 7.*
Hæc de sacramento Matrimonij: Qui latio-
rem voluerint doctrinam, hauriant ex
fontibus, vnde hos riuulos
deduximus.

*Atque his premisis prima tractatus pars
absoluitur?*

M 5 SECVN-